

UNIVERSITATEA DE STAT DIN TIRASPOL

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 37.018.3(043.2)

FLOREA VIORICA

**CONCEPTUALIZAREA PROIECTĂRII ȘI ORGANIZĂRII
ACTIVITĂȚILOR ÎN INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT EXTRAȘCOLAR**

531.01. - Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2020

Teza a fost elaborată la Școala Doctorală „Științe ale Educației” a Parteneriatului instituțiilor de învățământ superior Universitatea de Stat din Tiraspol, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul și Institutul de Științe ale Educației.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

Conducător științific:

SILISTRARU NICOLAE, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. GORAȘ-POSTICĂ VIORICA, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, USM
2. BOTNARI VALENTINA, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, UST
3. VOLCOV VALERIU, doctor în științe pedagogice, Muzeul Pedagogic Republican

Membri:

1. COJOCARU VICTORIA, președinte, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar
2. PATRAȘCU DUMITRU, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar
3. POGOLȘA LILIA, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar

Susținerea tezei va avea loc la 7 februarie 2020, ora 14:00, sala 108 în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Universității de Stat din Tiraspol din Republica Moldova (str. Ghenadie Iablocikin, 5, Chișinău, MD-2069).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Tiraspol (str. Ghenadie Iablocikin, 5, Chișinău, MD-2069) și pe pagina web a ANACEC (www.anacip.md).

Rezumatul a fost expediat la 2 ianuarie 2020

Secretar științific al Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

GOLUBIȚCHI SILVIA,

doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

_____

Conducător științific,

SILISTRARU NICOLAE, doctor habilitat în științe pedagogice,

profesor universitar

_____

Autor: Florea Viorica

_____

© Florea Viorica, 2020

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	25
BIBLIOGRAFIE	28
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	31
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză)	33

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Abordarea problematicii proiectării activităților extrașcolare a fost și este actuală, deoarece mai poartă încă un caracter contradictoriu, uneori cu manifestarea unei atitudini formale în elaborarea documentelor proiective din partea cadrelor didactice, care activează în instituțiile de învățământ secundar general, cât și instituțiile de învățământ extrașcolar. Actualmente, practicienii mai pun în discuție necesitatea și importanța elaborării proiectelor de lungă durată și de scurtă durată, opinie de altfel contradictorie, deoarece considerăm că acest document pedagogic constituie un instrument de lucru necesar și util în organizarea și realizarea procesului educațional atât în mediul formal, cât și extrașcolar, asigurându-i eficiență și calitate. Proiectarea este una din etapele esențiale ale procesului educațional, iar excluderea acestei acțiuni din preocupările cadrelor didactice este imposibilă în contextul unui învățământ sistemic, bine planificat și subordonat anumitor acte și documente de politică educațională.

Învățământul extrașcolar din Republica Moldova, ca și celelalte trepte de învățământ se află într-un proces de reformare și racordare la standardele europene ale educației. Considerăm că, actualmente, învățământul extrașcolar se confruntă cu următoarele probleme:

- insuficiența cadrului normativ de funcționare a instituțiilor de învățământ extrașcolar;
- elaborarea standardelor educaționale și a curriculumului pentru educația extrașcolară;
- insuficiența bazei material-didactice a instituțiilor extrașcolare pentru realizarea obiectivelor educației extrașcolare;
- lipsa unui model pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

De aceea, *conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar* este necesară ca o condiție de bază a optimizării și eficientizării procesului educațional extrașcolar la nivelul sistemului de învățământ.

Secolul XXI a marcat o etapă importantă în dezvoltarea conceptului de educație nonformală și informală, care alături de educația formală contribuie la formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Educația nonformală completează educația formală într-un cadru instituționalizat situat în afara sistemului de învățământ, dar și în interiorul acestuia, constituind „o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal” [55].

Republica Moldova este semnatară a acordurilor internaționale, în ceea ce privește drepturile copilului, dreptul la educație, protecția și participarea copiilor, tinerilor la servicii de educație nonformală: *Convenția cu privire la drepturile copilului* adoptată la 20 noiembrie 1989, ratificată de Parlamentul Republicii Moldova în 1990, în vigoare din 1993; *Recomandările Consiliului Europei cu privire la Promovarea și Recunoașterea Educației nonformale*, adoptate de către Comitetul de Miniștri ale statelor membre ale UE, în 30 aprilie 2003. În plan european, inițiativa promovării activității educative școlare și extrașcolare aparține Consiliului Europei, care prin *Recomandarea din 30 aprilie 2003*, document relevant privind educația nonformală, menționează direcțiile de acțiune referitoare la recunoașterea statutului echivalent al activității educative școlare și extrașcolare cu cel al educației formale din perspectiva contribuției egale la dezvoltarea personalității copilului și a integrării lui sociale.

Cadrul legislativ național asigură dreptul copiilor la educație, inclusiv la educația extrașcolară, prin următoarele acte legislative și normative: *Constituția Republicii Moldova (1994)*; *Codul Educației al Republicii Moldova (2014)*; *Strategia de dezvoltare a educației*

pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” (2014); *Concepția învățământului extrașcolar* (2003); *Regulamentul-tip al instituției extrașcolare* (2011).

Astfel, prin intermediul documentelor legislative naționale și internaționale este recunoscut rolul și importanța proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar, ceea ce a contribuit la inițierea demersului științific al cercetării.

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemei de cercetare.

Abordarea conceptului de *proiectare* în literatura științifică a fost mereu în atenția cercetătorilor, atât din Republica Moldova, cât și peste hotarele acesteia. Problematika conceptualizării termenului *proiectare* din *perspectiva pedagogică (didactică)* i-a preocupat pe următorii savanți: I. S. Bruner [7], R. M. Gagne și L. J. Briggs [25], I. Cerghit și L. Vlăsceanu [14], M. Ionescu și I. Radu [29], D. Patrașcu, L. Patrașcu [39], C. Postelnicu [42], I. Achiri și A. Cara [1] ș.a. Explicația conceptului *proiectare* din *perspectiva managerială* a fost în atenția următorilor teoreticieni: F. Voiculescu [58], A. Gherguț [26], V. Cojocaru [18], Ș. Iosifescu [30] ș.a. Un aport substanțial la definirea noțiunii de *proiectare* din *perspectiva acțională* au avut-o: D. P. Ausubel și F. G. Robinson [4], E. Joița [34] ș.a.

Necesitatea praxiologică a proiectării activităților este elucidată în lucrările savanților: L. Vlăsceanu [14], E. Joița [34] ș.a.

Contribuții semnificative la definirea conceptului pedagogic *formele generale ale educației* au avut-o cercetătorii: I. Cerghit și L. Vlăsceanu [14], G. Văideanu [55], C. Cucuș [22], S. Cristea [21], G. Cristea [20], I. Șerdean [53], M. Ștefan [54], V. Lazăr și A. Cărășel [36], T. Repida [43], L. Cebanu [12], L. Saranciuc-Gordea [45] ș.a.

Aspecte ale stabilirii *interferenței* sau *interdependenței între formele generale ale educației* sunt elucidate în lucrările mai multor autori: I. Cerghit și L. Vlăsceanu [14], G. Văideanu [55], C. Cucuș [22], S. Cristea [21], I. Nicola [38], I. Jinga și E. Istrate [32], E. Macavei [37], I. Maciuc [61], T. Repida [43], L. Saranciuc-Gordea [43] ș.a., iar *abordarea holistică a educației* este reflectată în lucrările științifice ale savanților I. Cerghit și L. Vlăsceanu [14], G. Văideanu [55] ș.a.

Actualmente, în literatura de specialitate se atestă existența diverselor opinii ale autorilor privind desemnarea activităților organizate în contextul educației nonformale:

- „*activități extracurriculare*”: Marin C. Călin [11], M. Ștefan [54], V. Lazăr și A. Cărășel [36], C. M. Țîru [64] ș.a.; „*activități extradidactice*”: I. Nicola [38], S. Cristea [21]; „*activități extrașcolare*”: I. Jinga [32], C. Postelnicu [42], D. Patrașcu, A. Carnauhov [10], L. Cebanu [12] ș.a.; „*activități nonformale*”: M. Ionescu și I. Radu [29], E. Macavei [37], T. Repida [43] ș.a.

Prezentarea *clasificărilor* și descrierea *caracteristicilor formelor educației* este reflectată în lucrările autorilor: L. Vlăsceanu [20], G. Văideanu [55], S. Cristea [21] ș.a.

La nivel național, deosebit de valoroase sunt cercetările cu privire la abordarea *conceptului educație nonformală/extrașcolară* și *clasificarea formelor generale ale educației*, realizate de următorii savanți: N. Silistraru [46], Vl. Guțu [28], L. Cuznețov [9], V. Volcov [56], T. Repida [43], L. Cebanu [12], A. Afanas [2], L. Saranciuc-Gordea [45] ș.a.

Un rol aparte în explicația conceptelor pedagogice *cercul* și *cercul de elevi*, precum și identificarea diverselor *clasificări ale cercurilor* în literatura de specialitate a fost realizată de autorii: S. Cristea [21], I. Nicola [38], V. Lazăr și A. Cărășel [36], C. M. Țîru [64], D. Patrașcu, A. Carnauhov [10, 59], T. Repida [43] ș.a.

Cercetătorii D. Patrașcu și A. Carnauhov susțin că „cercul reprezintă un grup de elevi

uniți între ei benevol, care au interese comune de a activa în domeniul științei, tehnicii și producției” [59, p. 6].

Analiza surselor bibliografice a demonstrat că problematica și specificul proiectării și organizării activităților extrașcolare este mai puțin elucidată de către specialiștii din domeniu, iar lipsa unor lucrări teoretice de referință la subiectul investigat, evidențiază *actualitatea și importanța temei cercetate*.

În urma confruntării mai multor opinii ale cercetătorilor expuse cu privire la fenomenul cercetat în literatura științifică cu cerințele și experiența acumulată din activitatea profesională, ne-au condus la următoarele **contradicții**:

- lipsa unor fundamente psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar și nevoia de schimbare și adaptare a educației nonformale la standardele educaționale la nivelul sistemului și procesului educațional extrașcolar;

- formarea inițială a cadrelor didactice și insuficienta pregătire psihopedagogică a acestora cu privire la specificul proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

Contradicțiile identificate au generat **problema cercetării**: care sunt tendințele, condițiile și premisele conceptualizării proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar?

Obiectul cercetării: procesul proiectării și organizării activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Scopul cercetării constă în stabilirea fundamentelor psihopedagogice, elaborarea și valorificarea experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza multiaspectuală a conceptului de *proiectare*: pedagogică (didactică), managerială (decizională), acțională.
2. Stabilirea principiilor, funcțiilor și condițiilor ale conceptualizării proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar.
3. Analiza modelelor și micromodelor de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.
4. Elaborarea Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.
5. Valorificarea experimentală a Modelului pedagogic, prin implementarea Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Ipoteza cercetării. Conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar în baza cercetărilor, va fi influentă dacă vor fi stabilite:

- fundamentele psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizarea a activităților în instituția de învățământ extrașcolar;
- principiile, funcțiile și condițiile în acțiunea de proiectare și organizare a activităților extrașcolare;
- Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ

extrașcolar.

Metodologia cercetării științifice. Pentru realizarea investigației au fost aplicate următoarele metode de cercetare: *metode teoretice*: documentarea științifică (literatura de specialitate cu referire la proiectarea activităților), analiza de context (documente de politică educațională la nivel național și european în domeniul educației extrașcolare), studiul comparativ (clasificări și caracteristici ale formelor generale ale educației), modelarea teoretică, exemplificarea (opiniilor cercetătorilor, noțiunilor, modelelor și micromodelor de proiectare a activităților), sistematizarea și generalizarea (conceptelor, teoriilor, ideilor, principiilor); *metode experimentale*: experimentul pedagogic, ancheta pe bază de chestionar (utilizată la etapa experimentului de constatare și validare), metoda analizei produselor activității cadrelor didactice, modelizarea praxiologică; *metode statistice*: analiza cantitativă și calitativă a datelor, prelucrarea datelor experimentale, interpretarea rezultatelor obținute în urma experimentului pedagogic.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în: sinteza teoretică a abordărilor conceptuale ale proiectării din mai multe perspective: pedagogică (didactică), managerială (decizională) și acțională; fundamentarea conceptuală a proiectării și organizării activităților educaționale extrașcolare; determinarea fundamentelor teoretice (psihopedagogice) și metodologice (organizarea resurselor pedagogice) a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*; elaborarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Problema științifică soluționată în cercetare este de natură epistemologică, prin valorificarea cadrului conceptual, care a constituit fundamentarea teoretică și aplicativă a funcționalității *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale*. În baza implementării *Modelului pedagogic*, s-a reușit sporirea nivelului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Semnificația teoretică a cercetării constă în: actualizarea conceptelor științifice: proiectare pedagogică (didactică), modelul didacticist al proiectării pedagogice, modelul curricular al proiectării pedagogice, modelul curricular-constructivist al proiectării pedagogice, ca repere teoretice și metodologice în elaborarea fundamentelor psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; determinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale conceptualizării proiectării și organizării activităților educaționale extrașcolare; fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea și validarea pe cale experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale* este utilă din perspectiva formării și dezvoltării competențelor (de proiectare a activităților educaționale) ale cadrelor didactice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Analiza teoretică a conceptului de proiectare prin prisma mai multor perspective: *pedagogică (didactică), managerială (decizională), perspectiva acțională*; esențializarea aspectelor privind clasificarea și evidențierea caracteristicilor formelor educației ca modele și

micromodele psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

2. Fundamentarea teoretică și metodologică a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare* oferă posibilitatea formării competenței de proiectare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

3. Valorificarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, prin activitățile de formare își găsește aplicabilitate la nivelul sistemului și procesului educațional extrașcolar din Republica Moldova.

Implementarea rezultatelor științifice: a fost realizată prin intermediul participării cu comunicări la Conferințele științifice naționale cu participare internațională în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, publicarea rezultatelor cercetării în materialele conferințelor și în revistele științifice de specialitate.

Aprobarea și validarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost discutate și aprobate la ședințele catedrei Pedagogie și Psihologie Generală din cadrul Universității de Stat din Tiraspol (cu sediul în mun. Chișinău), prin activitățile de formare organizate și desfășurate la Centrul Educației Estetice „Lăstărel”. Tezele fundamentale ale investigației, rezultatele și concluziile formulate sunt reflectate în articole științifice și susținute în cadrul conferințelor științifice: Conferința Științifică Internațională „*Învățământul superior: valențe și oportunități educaționale, de cercetare și transfer inovațional*”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 28-29 septembrie 2016; Conferința științifico-practică internațională „*Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*”, Ediția I-a, Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, 27 aprilie 2017; Conferința științifico-practică națională cu participare internațională „*Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar*”, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 27-28 octombrie 2017; Conferința științifică cu participare internațională „*Educația lingvistică și literară în contextul dezvoltării valorilor general-umane*”, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 24-25 noiembrie 2017; Simpozionului Internațional „*Responsabilitate publică în educație*”, Ediția a IX-a, Constanța (România), 9-10 decembrie 2017; Conferința științifică cu participare internațională „*Învățământ superior: tradiții, valori, perspective*”, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 28-29 septembrie 2018; Conferința științifico-practică cu participare internațională „*Inovații pedagogice în era digitală*”, Institutul de Formare Continuă, Chișinău, 28-29 iunie 2019.

Publicații la tema tezei: 14 lucrări științifice: 3 articole în reviste de profil și 11 articole (dintre care 7 participări cu comunicări) la conferințe naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Conținutul tezei de doctor cuprinde: adnotare (în limba română, rusă, engleză), lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, text de bază – 152 pagini, bibliografie din 186 surse, 45 tabele, 15 figuri, 11 anexe.

Cuvinte-cheie: proiectare pedagogică, modelul de proiectare tradițională (didacticist), modelul de proiectare curriculară, modelul de proiectare curriculară cognitiv-constructivist, formele generale ale educației, cerc, educația formală, educația nonformală, educația informală.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este prezentată actualitatea și importanța temei de cercetare, descrierea situației în domeniul cercetării și formulate problema cercetării, scopul și obiectivele, este descrisă semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, problema științifică soluționată în cercetare, este elucidată aprobarea rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

În **capitolul 1. Fundamente psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar**, sunt analizate și sistematizate cele mai relevante interpretări teoretice înaintate de cercetători în abordarea conceptului de proiectare, identificarea unor diferențieri terminologice ale activității de proiectare prin prisma mai multor perspective: *pedagogică (didactică)*, *managerială (decizională)* și *acțională*.

De mare interes din punct de vedere al problemei abordate este explicarea conceptelor *proiectare* și *organizare* de către cercetătorul *N. Silistraru*, în opinia căruia ambele acțiuni sunt procese didactice, care se condiționează reciproc. În viziunea autorului „proiectarea reprezintă acțiunea complexă de concepere anticipată într-o viziune sistematică, a modelelor, activităților didactice în funcție de care vor fi îndeplinite la un nivel ridicat de competență și eficiență componentele procesului de învățământ, obiectivele, conținuturile, strategiile didactice, evaluarea și îndeosebi formele de activitate didactică” [47, p.107]. *Organizarea* este un proces didactic, care nu poate fi privită separat de *proiectare* și *realizare*, iar în viziunea lui *N. Silistraru* „organizarea reprezintă activitatea complexă de asigurare ordonată, disciplinată, rațională coerentă și eficientă a activităților didactice, a forțelor și mijloacelor umane și materialele necesare punerii în funcție a componentelor procesului de învățământ - obiectivele, conținuturile, strategiile didactice, evaluarea și îndeosebi, formele de activitate didactică” [Ibidem].

Proiectarea, în abordarea *L. Pogolșa*, presupune a gândi și a structura soluțiile stabilite prin consens în faza anterioară într-o manieră rațională, care prevede organizarea și evaluarea în timp a activităților propriu-zise de instruire [40, p. 38].

Analiza literaturii din domeniu demonstrează că, preocuparea unor savanți care abordează *proiectarea* într-un cadru de referință mai extins, din *perspectiva managerială*, atât sub aspect științific, cât și praxiologic poate să asigure adoptarea unor decizii didactice optime și să regleze microprocesele educaționale (*N. Silistraru*), ori proiectarea managerială valorifică noile attribute ale managementului schimbării (*Ș. Iosifescu*). Conform opiniei autorului *Ș. Iosifescu* proiectarea/planificarea managerială reprezintă „stabilirea traiectului (lor) ipotetic (e) de la „ceea ce este” – starea actuală a (sub) sistemului sau procesul organizațional - la „ceea ce trebuie să fie” – starea dezirabilă a (sub) sistemului sau procesului respectiv [30, p. 40].

V. Cojocaru susține că prin proiectare/planificare se înțelege „una din funcțiile manageriale-cheie și pune în mișcare întreg ciclul managerial, care prevede precizarea misiunii – definirea politicii instituției-stabilirea obiectivelor-alegerea strategiilor-fixarea subobiectivelor-identificarea tacticilor-planificarea-organizarea resurselor-asigurarea comunicațiilor-crearea motivației-derularea controlului, a evoluării și a feedback-ului-efectuarea corectivelor adecvate” [18, p. 28].

O altă abordare a acestui concept prezentată de cercetătoarea *V. Goraș-Postică*, care atribuie o semnificație mult mai vastă termenului *proiect*, datorită procesului de dezvoltare socială și economică a întregii lumi, subliniind următoarea constatare „și-a impus conotațiile sale manageriale și financiare, prin sensul de bază cucerește multiple domenii ale vieții actuale:

proiect didactic, proiect de dezvoltare a școlii, proiect de dezvoltare personală, proiect de dezvoltare profesională, proiect ca ansamblu de acțiuni propuse pentru soluționarea unor probleme concrete în baza unei cereri de finanțare etc.” [27, p.140].

Abordarea conceptului *formele generale ale educației* constituie un domeniu prioritar de cercetare din partea mai multor autori din România și Republica Moldova. Printre cercetătorii români care s-au preocupat de problematica conceptualizării *formelor educației*, abordarea aspectelor teoretice și metodologice cu privire la proiectarea și organizarea activităților de tip formal și nonformal, pot fi enumerați: I. Cerghit și L. Vlăsceanu [14], G. Văideanu [55], C. Cucoș [22], S. Cristea [21], G. Cristea [20], I. Șerdean [53], M. Ștefan [54], V. Lazăr și A. Cărășel [36] ș.a.

Valoroase investigații noastre sunt și opiniile savanților din Republica Moldova, care au abordat în lucrările de specialitate, problematica conceptualizării, clasificării și determinării unor caracteristici definitorii ale formelor generale ale educației: Vl. Guțu [28], L. Cuznețov [9], V. Volcov [56], T. Repida [43], L. Cebanu [12], A. Afanas [2], L. Saranciuc-Gordea [45] ș.a.

Vl. Guțu în lucrarea „Pedagogie”, a prezentat delimitările conceptuale ale formelor educației: *educația formală; educația nonformală; educația informală*. Referindu-se la conceptul de educație nonformală, Vl. Guțu consideră că această formă se încadrează în conceptul *educației pe parcursul întregii vieți*, prezentând următoarele caracteristici definitorii, care plasează acest tip al educației în afara învățământului formal: flexibilitate și mai mare deschidere în raport cu educația formală; proiectarea pedagogică neformalizată, deschisă spre interdisciplinaritate și educație permanentă, spre inovație și experiment; evaluarea facultativă, neformalizată cu accente pe stimulare; costuri mai mici față de cele ale educației formale [28, p. 101-102].

Analiza *formelor generale ale educației* pe dimensiunea structurală și funcțională, realizată de L. Cuznețov, a permis evidențierea unor caracteristici comune ale educației formale și nonformale. Cercetătoarea consideră că caracteristicile educației nonformale sunt determinate de poziția mobilă a acțiunilor și activităților inițiate (de tip didactic și extradidactic) și pot interveni în interiorul și exteriorul sistemului, inclusiv al procesului de învățământ în baza a două poziții distincte [9, p. 85-86]: activități desfășurate în interiorul școlii, dar în afara programului didactic obligatoriu; activități în afara școlii.

Cercetătoarea L. Cuznețov delimitează următoarele caracteristici comune ale educației formale și nonformale: proiectarea pedagogică efectuată de aceleași cadre didactice din instituțiile de învățământ; organizarea și managementul educațional realizat la nivel structural și funcțional de corelare optimă cu programul formal/obligatoriu, cu acțiunile agenților sociali implicați în parteneriatul educativ; interacțiunea educator-educat sunt prezente în ambele forme ale educației [Ibidem, p. 86].

T. Repida consideră că atributul de *nonformală* semnifică o mai redusă și mai puțin restrictivă reglementare oficială privind obiectivele, conținuturile, modul de organizare [43, p. 16]. În acest context de referință, autoarea vine cu următoarea constatare: aceasta nu înseamnă că educația nonformală se realizează spontan, ocazional sau aleatoriu. Dimpotrivă, ea continuă să aibă un caracter organizat și relativ sistemic, dar acesta nu mai este impus și standardizat, ci rezultă mai degrabă dintr-un proces de organizare la care participă atât pedagogii, cât și elevii, familia sau alte persoane interesate sau implicate în activități educative [Ibidem].

În acest capitol, un loc aparte este atribuit normativității pedagogice ca reper important în construirea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de*

învățământ extrașcolar. Semnificația principiilor în proiectarea și organizarea activităților în instituția de învățământ extrașcolar este esențială, deoarece se referă la procesul educațional ca un sistem organizat, pentru formarea și dezvoltarea competențelor educatului. Prin clasificarea principiilor generale ale educației, am identificat următoarele principii ale proiectării:

- *Principiile pedagogice ale proiectării activităților în contextul educației extrașcolare (adaptare după S. Cristea)*: principiul cunoașterii pedagogice, principiul comunicării pedagogice, principiul creativității pedagogice;

- *Principiile specifice organizării educației extrașcolare (adaptare după I. Șerdean)*: principiul integrării (corelării, coordonării), principiul caracterului specific, principiul caracterului atractiv al activităților extrașcolare, principiul varietății, principiul îmbinării conducerii de către adulți cu autoconducerea, principiul interdependenței formal-nonformal-informal.

În prezenta cercetare, am identificat *funcțiile proiectării activității cercului*, care au fost adaptate după cercetătorul M. Stoica [51]: *funcția de anticipare, funcția de orientare, funcția de organizare, funcția de dirijare, funcția de reglare-autoreglare, funcția de decizie*.

Așadar *principiile, funcțiile și condițiile* constituie o parte integrată a normativității pedagogice, care interacționează între ele în acțiunea de proiectare, organizare și realizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

În **capitolul 2. Metodologia proiectării și organizării activităților desfășurate în instituția de învățământ extrașcolar**, sunt descrise modelele și micromodele de proiectare și organizare a activităților prezentate de autori în literatura științifică.

Analiza surselor de specialitate a permis constatarea faptului că, în prezent nu există un model unic de proiectare pedagogică, iar diferitele modele și micromodele prezentate de cercetători elucidează exemple de acționare pentru cadrele didactice, rolul cărora constă în alegerea celui mai optim model – ca mijloc de proiectare și organizare a activităților. În acest cadru de referință, vom evidenția că în literatura din domeniu sunt prezentate două modele, care în viziunea cercetătorilor se află în opoziție: *modelul de proiectare tradițională; modelul de proiectare curriculară*.

Modelul de proiectare curriculară sau modern constituie paradigma fundamentală a proiectării pedagogice în Republica Moldova, în contextul învățământului formativ la toate nivelele. La mijlocul anului 1990, în lucrările științifice occidentale se observă o nouă abordare a proiectării didactice, și anume din *perspectiva cognitivă și constructivistă*. Așfel, conform relației dintre cele două abordări ale cunoașterii și învățării *cognitivismul și constructivismul*, la nivelul proiectării activităților extrașcolare se evidențiază prin următoarele caracteristici specifice [35, p.12]:

- din *perspectiva cognitivă*, proiectarea activității se bazează pe analiza cognitivă a sarcinii de învățare, pe condițiile de procesare, pe proceduri mentale, instrumente de cercetare, pe variante acționale și metodologice, pe centrarea pe obiective formative;

- din *perspectiva constructivistă*, proiectarea pune accent pe organizarea condițiilor de rezolvare mentală a situațiilor reale sau a conflictelor cognitive, pe căutarea independentă pentru înțelegere proprie și apoi în grup pentru conceptualizare, pe afirmarea rolurilor cadrelor didactice (facilitare, îndrumare, stimulare, sprijinire, ghidare), pe folosirea de metode constructiviste și instrumente procedurale.

Din perspectiva *paradigmei constructiviste*, dar și a *abordării holistice a educației* este important

să prezentăm în cadrul cercetării de față relația dintre proiectarea constructivistă – educația nonformală (vezi Tabelul 2.1) stabilită de cercetătoarea E. Joița (2007):

Proiectarea constructivistă	Educația nonformală
<ul style="list-style-type: none"> - Extinde baza experimentală. - Oferă timp pentru reflecție. - Extinde sursele de informare. - Oferă un contact mai îndelungat cu varietatea situațiilor reale, cu posibilitatea de a verifica unele ipoteze conturate în clasă. - Exersează automotivarea în accentuarea căutării și concentrării. - Permite utilizarea intensivă a noilor tehnologii informaționale în informare, comunicare și construcție proprie. - Sugerează noi deschideri. - Permite verificări ale abilităților de cunoaștere științifică. 	<ul style="list-style-type: none"> - Este centrată pe cel ce învață, pe procesul de învățare. - Solicită în mod diferențiat participanții. - Dispune de un curriculum la alegere, flexibil și variat, în funcție de interesele acestora, de aptitudinile speciale și de aspirațiile lor. - Conținuturile sunt expresia căutărilor, a opțiunilor, a invențiilor elevilor. - Elevii au posibilitatea să participe la realizarea propriei educații. - Pune accentul pe aplicabilitatea imediată a cunoștințelor. - Antrenează noile tehnologii informaționale. - Utilizează strategii de apreciere formativă, stimulativă, continuă.

În continuare, vom prezenta *modele de proiectare pedagogică* elaborate și structurate de cercetători, care pot fi adaptate și utilizate ca repere teoretice, metodologice în proiectarea activităților în instituția de învățământ extrașcolar:

- *Modelul de proiect pedagogic* propus de I. Cerghit se bazează pe două principii: orientarea activității și stimularea permanentă a acesteia; control operativ și reglare continuă a operațiilor finalizate prin intermediul conexiunii inverse și evaluării [13, p. 128-139];

- *Modelul de proiect pedagogic* propus de I. Jinga și I. Negreț se bazează pe principiile învățării depline transpuse la nivelul instruirii eficiente care poate fi organizată în clasă prin respectarea etapelor de proiectare a lecției, desfășurate orizontal [33, p. 148-150];

- *Modelul de proiect pedagogic* al lecției, propus de V. Bunescu, aplică principiile învățării depline, transpuse ca „teorie și practică” [8, p. 84-86];

- *Modelul de proiect pedagogic* propus de M. Ionescu include „demersul metodic al organizării, desfășurării și conducerii lecției”, realizat într-o viziune sistemică [29, p. 198].

Cercetătoarea Maria I. Carcea identifică următoarele acțiuni ale proiectării activităților educative nonformale [60, p. 16]:

1. Definierea scopului urmărit (într-o formă esențializată de exprimare să răspundă la cel puțin următoarele întrebări: *Cine întreprinde acțiunea? Pentru cine? Pentru ce?*).

2. Derivarea obiectivelor – Stabilirea obiectivelor intermediare (se stabilesc obiectivele intermediare care conduc la realizarea scopului propus).

3. Operaționalizarea obiectivelor – estimarea rezultatelor probabile (așteptate): descrierea semnelor comportamentale (observabile) ale realizării obiectivelor, pe diferite planuri: senzorio-motor, cognitiv, afectiv, atitudinal, voluntar-acțional.

4. Precizarea acțiunilor de întreprins pentru realizarea obiectivelor (concretizarea demersurilor întreprinse pentru fiecare obiectiv derivat și/sau pe sisteme de obiective). Se caută răspuns la întrebarea *Ce se face pentru realizarea obiectivului sau obiectivelor respective?*

5. Strategia realizării acțiunilor educative (se precizează reperele spațio-temporale ale acțiunilor, precum și metodele și mijloacele necesare realizării lor). Se caută răspuns la întrebări ca: *Unde? Când? Cum? Cu ce?*

Cadrul didactic din instituția extrașcolară poate folosi în activitatea practică orice model pe care-l consideră funcțional și util, doar că acesta trebuie să fie elaborat corect din punct de vedere teoretic și metodologic.

Cercetătorii contemporani (*I. Cerghit, L. Vlăsceanu, G. Văideanu ș.a*) au susținut *abordarea holistică* a educației, iar în viziunea lui *G. Văideanu* „reprezentarea concentrică a celor trei forme evidențiază rolul educației formale de nucleul central care asigură baza valorificării optime a resurselor de instruire nonformală și informală aflate în continuă expansiune cantitativă și calitativă” [55, p. 228]. Așadar, în condițiile actuale, pentru a răspunde la situațiile educaționale complexe, formele generale ale educației nu pot fi abordate separat și individual, deoarece se observă tendința de deschidere a uneia în raport cu cealaltă și invers [24, p. 240].

În opinia noastră, forma de organizare a activității educaționale reprezintă contextul în care se realizează acțiunea de educare, cu toate componentele structurale: competențe (generale/specifice) - obiective operaționale – tehnologii educaționale – mijloace de învățământ – evaluare, care se realizează în jurul relației educator-educat. Astfel, în contextul educației extrașcolare pot fi evidențiate un șir de interrelații dintre cadru didactic-elev, care au condiționat apariția diverselor forme ca niveluri ale proiectării activităților educaționale.

Pentru domeniul nostru de cercetare prezintă interes clasificarea activităților nonformale sau extrașcolare, propusă de *S. Cristea* și realizată în baza diferențierii resurselor pedagogice [21, p. 121]:

1. *Activități perișcolare*, organizate pentru valorificarea educativă a timpului liber. Sunt clasificate în raport de natura resurselor pedagogice angajate:

a) activitățile nonformale/extrașcolare realizate cu resurse tradiționale: excursii, vizite la diferite obiective istorice, culturale, economice etc.; tabere, cluburi, universități populare, vizionări de spectacole (teatru, cinema etc.) și de expoziții etc.;

b) activitățile nonformale/extrașcolare realizate cu resurse (post) moderne – activități specifice organizate la nivel de: bibliotecă, videotecă, discotecă, mediatecă – școlară/universitară; presa scrisă, radio, televiziune, instruire asistată de calculator – școlară/universitară.

2. *Activități parașcolare*, organizate în mediul socio-profesional, ca soluții alternative de perfecționare, reciclare, formare continuă, educație recurentă; aceste activități pot fi realizate la nivel de presă pedagogică, radio-televiziune școlară/universitară; cursuri, conferințe tematice etc., cu programe orientate special în direcția educației permanente și a autoeducației etc.

Cercul constituie laboratorul activității diversificate a elevilor, răspunzând unei multitudini de direcții în care se desfășoară interesele cognitive ale acestora; un teren de instruire și antrenament în care elevul își poate verifica posibilitățile, dezvoltă calitățile, stabilizează interesele, perfecționează deprinderile, rafina abilitățile etc.) [44, p.180].

Conform opiniei lui *I. Nicola* cele mai importante activități extradidactice sunt cercurile de elevi, care „se organizează în vederea aprofundării pregătirii elevilor într-un anumit domeniu al dezvoltării aptitudinilor și exprimării creativității. Profilul lor diferă în funcție de natura obiectelor de învățământ, de aptitudinile și interesele elevilor, de tipul școlii, de condițiile geografice în care funcționează școala. Ele se constituie la nivelul clasei sau pe grupe de clase, frecventarea fiind facultativă, iar tematica cercului se stabilește de către profesor pe baza consultării membrilor cercului” [38, p. 536].

În opinia noastră, *cercul* reprezintă un grup de copii, elevi sau tineri, care sunt uniți între ei prin aceleași idei comune, interese și opțiuni, format benevol din inițiativa cadrului didactic și al participanților, prin intermediul căruia se urmărește realizarea obiectivelor educaționale în diverse domenii de activitate: științific, tehnic, cultural, sportiv etc, care contribuie la formarea și dezvoltarea personalității umane.

Cercul de elevi poate fi abordat sub două aspecte esențiale: *pedagogic* și *psihosocial*:

- sub *aspect pedagogic*, cercul de elevi constituie un mediu educațional în care se formează priceperi și deprinderi, se dezvoltă aptitudini în diferite domenii ale artei, culturii, științei, tehnicii, sportului etc., care asigură educabililor transferul de cunoștințe din mediul formal în mediul extrașcolar;

- sub *aspect psihosocial*, cercul de elevi prezintă un câmp dinamic, care îi permite educatului diverse oportunități de afirmare de sine și a competențelor obținute în contextul educației extrașcolare.

Așadar, important pentru subiectul abordat este evidențierea celor mai semnificative caracteristici ale cercului:

- un cerc poate fi format atât din inițiativa cadrelor didactice sau a specialiștilor din diverse domenii ale artei, științei, sportului etc., cât și din inițiativa elevilor/tinerilor care împărtășesc interese comune;

- un cerc poate fi organizat dintr-un grup de copii de aceeași categorie de vârstă sau din diverse categorii de vârstă.

În instituțiile de învățământ extrașcolar din Republica Moldova procesul educațional este unul complex, sistemic și continuu, care se planifică, se organizează și se realizează prin intermediul activităților educaționale. De aceea, la nivelul sistemului și procesului educațional se necesită atât o fundamentare teoretică, cât și o asigurare metodologică, prin elaborarea și implementarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

În rezultatul documentării, analizei și sistematizării abordărilor conceptuale, teoriilor, modelelor, a reperelor teoretice și metodologice din literatura de specialitate a fost elaborat *Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar (Figura 2.1)*.

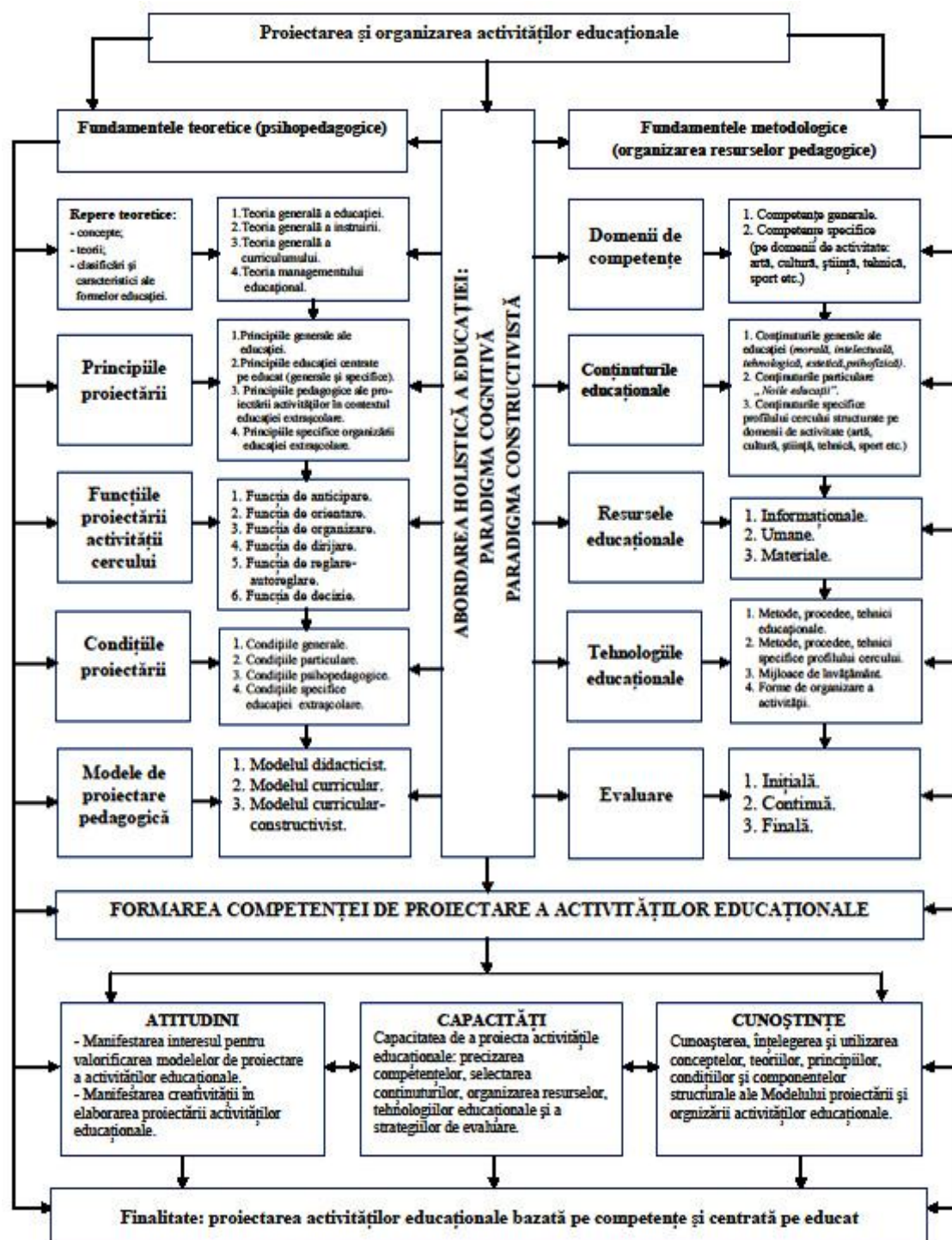

Fig. 2.1 Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar

La baza Modelului pedagogic stau *fundamentele teoretice (psihopedagogice)* și *fundamentele metodologice (organizarea resurselor pedagogice)* ale proiectării și organizării activităților educaționale:

I. *Fundamentele teoretice (psihopedagogice)* sunt constituite din următoarele componente structurale:

1. *Repere teoretice.* Modelul pedagogic a fost elaborat pe fundamentele teoretice

(psihopedagogice) din *Teoria generală a educației*, *Teoria generală a instruirii*, *Teoria generală a curriculumului* și *Teoria managementului educațional*.

2. *Principiile proiectării*. Modelul pedagogic este construit pe următorul sistem de principii ale proiectării și organizării activităților educaționale: principiile generale ale educației; principiile educației centrate pe educat (generale și specifice), principiile pedagogice ale proiectării și a principiilor specifice organizării educației extrașcolare.

3. *Funcțiile proiectării activității cercului*: funcția de anticipare; funcția de orientare; funcția de organizare; funcția de dirijare; funcția de reglare-autoreglare; funcția de decizie.

4. *Condițiile proiectării*, derivă din *condițiile inițiale ale proiectării* [31, p.195]: *complexitatea* (trebuie să cuprindă toate componentele activității educaționale (procesual); *continuitatea* (permanența); *cadrele de referință* (activitatea educațională anterioară; situația prezentă; eventualele predicții). Astfel, cercetătorii *Romiță B. Iucu* [31], *E. Voiculescu* [57], *V. M. Cojocariu* [17] au demonstrat necesitatea respectării condițiilor proiectării activităților, pentru a asigura calitatea și eficiența procesului educațional, atât în mediul formal, cât și în mediul extrașcolar. Această cerință de natură psihopedagogică, ne-a permis să determinăm *condițiile proiectării activităților*: generale, particulare, psihopedagogice și condițiile specifice educației extrașcolare.

5. *Modele de proiectare pedagogică*. Următorul element structural al fundamentării teoretice a *Modelului pedagogic* a fost analiza micromodelor și modelelor de proiectare pedagogică promovate în literatura de specialitate. Am optat pentru *Modelul curricular al proiectării pedagogice* și unele elemente structurale ale *Modelului curricular cognitiv-constructivist al proiectării pedagogice*, pentru că ambele modele sunt promovate de *Didactica postmodernă* și poate fi funcțional la nivelul educației extrașcolare [50, p. 271-272]:

– se acordă prioritate obiectivelor (deschise în direcția tuturor resurselor personalității preșcolarului/elevului/tânărului: morale, intelectuale, tehnologice, estetice, psihofizice);

– se pune accent pe educația formală, dar și nonformală, și informală. Este necesar de asigurat interdependența dintre formele generale ale educației, deoarece, oricât de importantă ar fi educația formală, ea nu epuizează sfera influențelor formative, exercitate asupra copilului prin intermediul activităților extrașcolare;

– se evidențiază deschiderea spre autoinstruire din partea cadrului didactic și a copilului (elevului) spre autoeducație și autoafirmare ca proces continuu și permanent, valorificând pregătirea de specialitate și psihopedagogică, metodică;

– se consolidează corelația obiective-conținuturi-metodologie-evaluare, care asigură un proces permanent de evidențiere a unor performanțe, rezultate obținute de copii și tineri.

II. *Fundamentele metodologice (organizarea resurselor pedagogice)* sunt constituite din următoarele componente structurale:

1. Domenii de competențe: competențe generale; competențe specifice (*pe domenii de activitate: artă, cultură, știință, tehnică, sport etc.*).

2. Conținuturile educaționale: conținuturile generale ale educației (*morală, intelectuală, tehnologică, estetică, psihofizică*); conținuturile particulare „*Noile educații*”; conținuturile specifice profilului cercului structurate pe domenii de activitate: *artă, cultură, știință, tehnică, sport etc.* Centrarea conținuturilor educaționale poate fi realizată conform următoarelor profiluri de activitate [12, p. 12-13]: *profilul artistic și estetic; profilul științific și tehnologic; profilul social-pedagogic; profilul social-economic și financiar; profilul tehnic, profilul intercultural și*

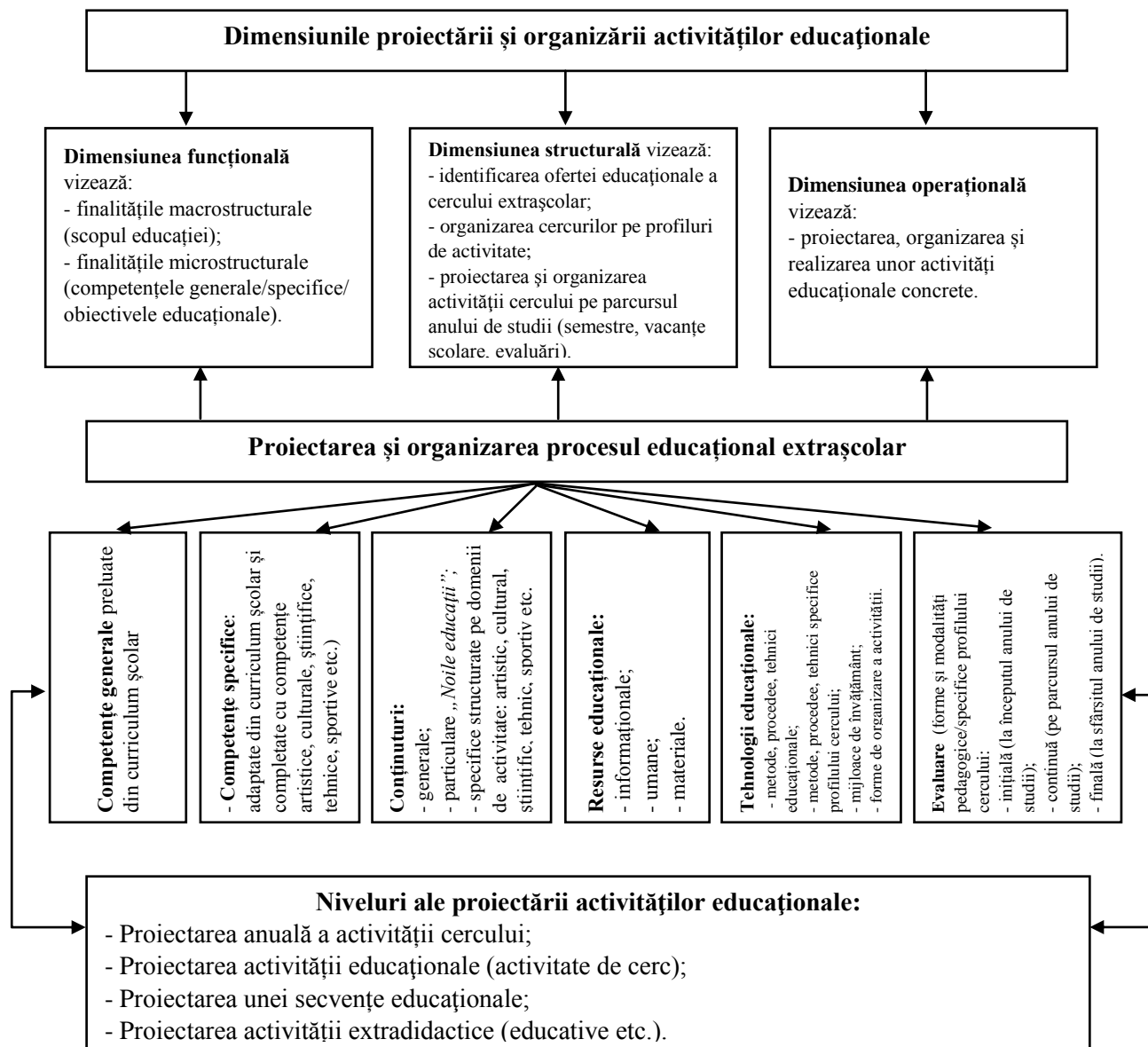
etnocultural, profilul istorico-patriotic; profilul ecologo-biologic; profilul turism și etnografie regională; profilul sport și agrement;

3. Resursele educaționale: informaționale, umane, materiale.

4. Tehnologiile educaționale: metode, procedee, tehnici educaționale; metode, procedee, tehnici specifice profilului cercului; mijloace de învățământ; forme de organizare a activităților.

5. Evaluare: inițială; continuă; finală.

Modelul pedagogic acționează la nivel praxiologic prin valorificarea dimensiunilor proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar (Figura 2.2):

Fig. 2.2 Dimensiunile proiectării și organizării activităților educaționale extrașcolare

Așadar, Modelul pedagogic este funcțional, prin dimensiunile proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar. În acțiunea de proiectare și organizare a activităților educaționale cadrele didactice trebuie să ținem cont de:

➤ *Dimensiunea funcțională* vizează: finalitățile macrostructurale (scopul educației); finalitățile microstructurale (competențele generale/specifice/obiectivele educaționale).

➤ *Dimensiunea structurală vizează:* identificarea ofertei educaționale a cercului; organizarea cercurilor pe profiluri de activitate; proiectarea și organizarea activității cercului pe parcursul anului de studii (semestre, vacanțe școlare, evaluări).

➤ *Dimensiunea operațională vizează:* proiectarea, organizarea și realizarea unor activități educaționale concrete.

Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar devine un model funcțional, prin aplicarea lui la nivelul proiectării eșalonate care se realizează prin elaborarea următoarelor documente proiective: proiectarea anuală a activității cercului; proiectarea activității educaționale (activitate de cerc); proiectarea unei secvențe educaționale; proiectarea activității extradidactice (activitate educativă etc.).

Componentele structurale ale *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar* reflectă în plan teoretic, metodologic și praxiologic demersul pedagogic de formare a competenței de proiectare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

Cpitolul 3. Demersul praxiologic al proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar, include partea experimentală a investigației, prin analiza, compararea și evaluarea datelor obținute în urma organizării și realizării experimentului pedagogic. În cadrul etapei de *constatare*, scopul experimentului pedagogic a constat în evidențierea necesității și oportunității proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar, pentru implementarea și valorificarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Obiectivele experimentului de constatare: analiza documentelor legislative și normative oficiale, pentru a identifica nevoia de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar; elaborarea și aplicarea chestionarului „Necesitatea și oportunitatea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar”; identificarea problemelor cu care se confruntă cadrele didactice cu privire la problematica proiectării și organizării activităților în învățământul extrașcolar; evaluarea nivelului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale al cadrelor didactice.

Cercetarea experimentală s-a bazat pe datele investigației teoretice și s-a realizat în perioada anilor 2016-2018 în baza următoarelor instituții de învățământ extrașcolar din municipiul Chișinău: CEE „Lăstărel”; CCC „Luceafărul”; CCT sectorul Buiucani; CCT „Politehnic”.

Eșantionul experimental a cuprins 103 cadre didactice, dintre care: 46 cadre didactice, vor fi implicate în experimentul de formare și 57 cadre didactice (eșantionul de control).

În prima etapă a experimentului de constatare care s-a desfășurat la începutul anului 2016, am realizat studiul constatativ, utilizând metoda cercetării documentelor legislative și normative oficiale, care reglementează activitatea instituțiilor de învățământ extrașcolar din Republica Moldova. La această etapă a experimentului am studiat prevederile documentelor legislative și normative ale Republicii Moldova: *Codul Educației al Republicii Moldova (2014)*, *Concepția învățământului extrașcolar (2003)*, *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2016)*, *Regulamentul-tip al instituției extrașcolare (2011)*. În rezultatul analizei documentelor de politică educațională, am identificat nevoia de proiectare a activităților educaționale, pe următoarele componente a formării competenței cadrelor didactice: *atitudini, capacități, cunoștințe*.

Următorul instrument utilizat în cadrul experimentului de constatare este chestionarul „Necesitatea și oportunitatea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar”. Chestionarul a fost conceput de noi și aplicat în perioada lunii mai 2017 pe un eșantion de 103 subiecți, pentru a identifica opiniile cadrelor didactice cu privire la necesitatea și oportunitățile proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar și a culege informații despre percepția participanților asupra nevoilor lor de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale. Iar, prin analiza și compararea răspunsurilor oferite de respondenți, vom putea elabora și implementa *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*, pentru valorificarea pe cale experimentală a validității *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

În ceea ce privește răspunsurile la întrebări, analiza comparată și interpretarea rezultatelor din chestionar, am remarcat că majoritatea participanților în experiment au completat cu responsabilitate chestionarul. Din analiza răspunsurilor prezentate de cadrele didactice am constatat o serie de formulări comune la itemii din chestionar.

În continuare prezentăm unele secvențe din experimentul de constatare, prin care vom evidenția cele mai semnificative rezultate constatative ale subiectului cercetat.

Așadar, *întrebarea nr.1 „Ce înseamnă pentru dumneavoastră proiectarea pedagogică/didactică?”*, presupune explicația conceptului de proiectare pedagogică/didactică.

Tabelul 3.1. Rezultatele constatative ale opiniei subiecților experimentali la itemul „Ce înseamnă pentru dumneavoastră proiectarea pedagogică/didactică?”

Instituția	Număr de subiecți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă de răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
CEE „Lăstărel”	46	27	58,70	15	32,61	4	8,70
CCC „Luceafărul”	20	11	55,00	9	45,00	0	0,00
CCT sectorul Buiucani	17	12	70,59	5	29,41	0	0,00
CCT „Politehnic”	20	9	45,00	7	35,00	4	20,00
Total	103	59	57,28	36	34,95	8	7,77

Analizând răspunsurile participanților și distribuția rezultatelor prezentate în Tabelul 3.1, constatăm un procent ridicat de 57,28 % în număr de 59 subiecți care se încadrează în categoria „*răspuns complet*” și un procent în scădere de 34,95 % în număr de 36 subiecți care se încadrează în categoria „*răspuns parțial*”. Se observă cel mai scăzut nivel pentru categoria „*lipsă de răspuns*”, fiind identificate doar 8 răspunsuri cu un procent de 7,77 %.

Pentru *întrebarea cu nr. 5, „Precizează câteva avantaje ale utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea didactică”*, vom evidenția percepția cadrelor didactice privind avantajele utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea educațională.

Tabelul 3.2. Distribuția rezultatelor constatative ale opiniei subiecților experimentali la itemul „Precizează câteva avantaje ale utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea didactică”

Instituția	Număr de subiecți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă de răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
CEE „Lăstărel”	46	23	50,00	19	41,30	4	8,70
CCC „Lucaefărul”	20	9	45,00	10	50,00	1	5,00
CCT sectorul Buiucani	17	13	76,47	4	23,53	0	0,00
CCT „Politehnic”	20	10	50,00	6	30,00	4	20,00
Total	103	55	53,40	39	37,86	9	8,74

În Tabelul 3.2 este reprezentată opinia cadrelor didactice la *întrebarea a cincea*, demonstrând un număr mai mare de răspunsuri ce țin de avantajele utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea didactică. Atitudinea respondenților în raport cu itemul propus a fost evaluată cu următoarele rezultate constatative: cu un număr de 55 (53,40 %) pentru varianta „*răspuns complet*”; cu un număr de 39 (37,86 %) pentru varianta „*răspuns parțial*”; cu un număr de 9 (8,74 %) pentru varianta „*lipsă de răspuns*”.

Întrebarea cu nr. 7, „Identificați elementele structurale ale proiectării anuale a activității cercului”, solicită identificarea elementelor structurale ale proiectării anuale a activității cercului.

Tabelul 3.3. Distribuția rezultatelor constatative ale opiniei subiecților experimentali la itemul „Identificați elementele structurale ale proiectării anuale a activității cercului”

Instituția	Număr de subiecți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă de răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
CEE „Lăstărel”	46	14	30,43	27	58,70	5	10,87
CCC „Lucaefărul”	20	10	50,00	10	50,00	0	0,00
CCT sectorul Buiucani	17	11	64,71	5	29,41	1	5,88
CCT „Politehnic”	20	5	25,00	7	35,00	8	40,00
Total	103	40	38,83	49	47,57	14	13,59

În legătură cu datele experimentale prezentate mai sus și a răspunsurilor oferite de participanți (vezi Tabelul 3.3), se observă un nivel mai scăzut de implicare pentru varianta „*răspuns complet*” (40 subiecți), în raport cu variantele „*răspuns parțial*” (49 subiecți) și „*lipsă de răspuns*” (14 subiecți). Acest fapt, demonstrează că subiecții chestionați întâmpină dificultăți în procesul de elaborare a proiectării anuale a activității cercului, reieșind din specificul activităților educaționale organizate în instituțiile de învățământ extrașcolar.

Analiza cantitativă și calitativă a rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarului „*Necesitatea și oportunitatea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar*”, au scos în evidență necesitatea și oportunitatea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar, și nevoia de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Organizarea și realizarea experimentului de formare a fost condiționată și de prevederile actelor legislative și normative aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Astfel, în conformitate cu art. 14 (1) din *Codul Educației* „procesul de

învățământ se desfășoară în baza standardelor educaționale de stat, aprobate de ME, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare a instituției de învățământ”, printre care enumerăm (art.39):

- dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice;
- asigurarea condițiilor și a resurselor materiale necesare pentru un proces educațional eficient.

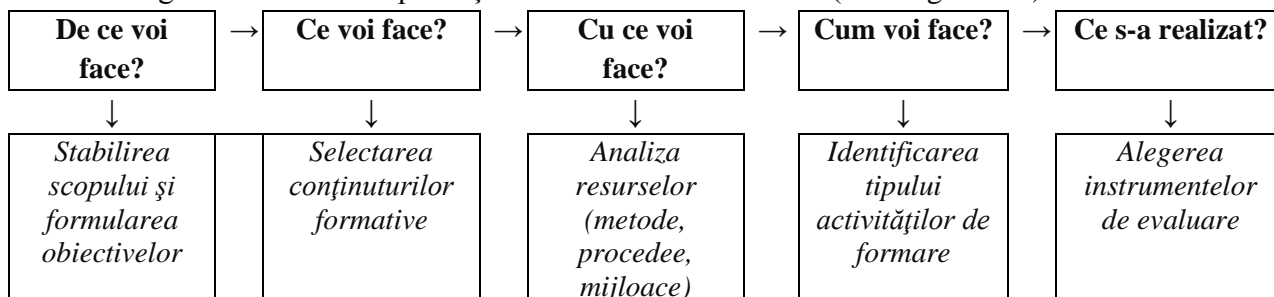
Conceptul de competență este foarte complex, sub aspect de definire, dezvoltare și evaluare. Iar, abordarea conceptului de competență și a metodologiei de formare a competențelor profesionale ale cadrelor didactice a constituit o preocupare din partea următorilor cercetători: *D. Potolea* [41], *E. Joița* [35], *M. Bocoș* [5], *I. Jinga*, *E. Istrate* [32], *V. Guțu* [28], *N. Silistraru*, *S. Golubițchi* [46], *V. Andrițchi* [3], *V. Botnari* [6] ș.a. Conform opiniei autorilor *N. Silistraru* și *S. Golubițchi*, competența profesională are la bază un ansamblu de capacități cognitive, afective și motivaționale, care interacționează cu trăsăturile de personalitate ale acestuia, conferindu-i calitățile necesare efectuării unei prestații didactice care să asigure îndeplinirea de către marea majoritate a educabililor, a obiectivelor proiectate, iar performanțele obținute să se situeze aproape de nivelul maxim al potențialului intelectual al fiecăruia [46, p. 76].

Scopul experimentului de formare a constat în implementarea și valorificarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, prin implementarea *Programului de formare*, axat pe formarea competenței de proiectare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

Experimentul de formare a avut drept *obiective*: valorificarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*; elaborarea și implementarea *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*; formarea competenței de proiectare a activităților educaționale al cadrelor didactice din eșantionul experimental; elaborarea și aplicarea *Fișei de analiză a proiectării anuale a activității cercului* pentru validarea rezultatelor formării.

Activitățile de formare au fost organizate și realizate pe parcursul semestrul I al anului de studii 2018-2019 în baza eșantionului experimental format din 46 cadre didactice la CEE „Lăstărel”. Pentru realizarea experimentului, a fost elaborat și implementat *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*.

Astfel, în baza algoritmului procedural al proiectării am elaborat *Programul de formare*, care va asigura realizarea scopului și a obiectivelor de formare (vezi Figura 3.1):

Figura 3.1 Algoritmul procedural al programului de formare

În cadrul experimentului au fost realizate următoarele activități de formare: *seminar instructiv - formativ, atelier de lucru, seminar instructiv - metodic, masă rotundă*.

Programul de formare experimentală a durat timp de 5 luni, pe parcursul căruia cadrele

didactice din grupul experimental au dat dovadă de inițiativă și implicare, au manifestat motivare și deschidere în implementarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*. Activitățile realizate din *Programul de formare* s-au dovedit a fi eficiente și utile, contribuind la formarea competenței de proiectare al cadrelor didactice (vezi Tabelul 3.4).

Tabelul 3.4. Competențe (atitudini, capacități, cunoștințe) de proiectare a activităților educaționale

Atitudini	Capacități	Cunoștințe
<ul style="list-style-type: none"> - manifestarea unor comportamente creative în implementarea Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; - manifestarea unei conduite creative în elaborarea proiectării anuale a activității cercului; - manifestarea responsabilității pentru formarea competenței de proiectare a activităților; - manifestarea interesului pentru valorificarea modelelor de proiectare a activităților educaționale; - manifestarea unei atitudini responsabile față de dezvoltarea personală și profesională. 	<ul style="list-style-type: none"> - capacitatea de a utiliza conceptele pedagogice în documentele proiective; - capacitatea de a valorifica diferite modele și micromodele de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; - capacitatea de a aplica Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; - capacitatea de a organiza resursele pedagogice în proiectarea activităților educaționale; - capacitatea de a elabora proiectarea anuală a activității cercului; - capacitatea de a proiecta activitățile educaționale specifice profilului cercului; - capacitatea de a integra diferite resursele pedagogice în proiectarea activităților educaționale. 	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și înțelegerea conceptelor de bază din literatura științifică cu referire la proiectarea demersului educațional extrașcolar; - cunoașterea modelelor și micromodelor de proiectare și organizare a activităților educaționale; - cunoașterea Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; - utilizarea conceptelor pedagogice fundamentale în elaborarea proiectării activităților educaționale; - cunoașterea elementelor structurale ale modelului proiectării anuale a activității cercului.

Așadar, prin implementarea *Programului de formare*, am valorificat *Modelul pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, fapt realizat prin organizarea și desfășurarea unor activități cu scop formativ, care au îmbinat aspectele teoretice și practice, experiența personală și profesională a participanților.

Scopul experimentului de control a fost validarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, prin realizarea activităților planificate în *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*.

Obiectivele experimentului de validare: evaluarea nivelului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar, prin implementarea *Programului de formare*; evaluarea, compararea și generalizarea rezultatelor obținute prin experiment.

Experimentul de control a fost realizat pe parcursul lunilor februarie-martie 2019, pe un eșantion de 103 cadre didactice (subiecții antrenați în experimentul de constatare).

În acest context, pentru a confrunța rezultatele obținute în cadrul experimentului de control, am utilizat chestionarul „*Necesitatea și oportunitatea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar*”, aplicat și la etapa de constatare.

În urma aplicării chestionarului în cadrul experimentului de validare și a evaluării răspunsurilor participanților, s-au evidențiat următoarele rezultate (vezi Tabelul 3.5):

Tabelul 3.5. Rezultatele comparate ale evaluării răspunsurilor (EE și EC) la itemul „Ce înseamnă pentru dumneavoastră proiectarea pedagogică/didactică?”

Tipul eșantionului	Total participanți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
<i>Experimentul de constatare</i>							
Eșantionul experimental	46	27	58,7	15	32,6	4	8,7
Eșantionul de control	57	32	56,1	21	36,8	4	7,0
<i>Experimentul de validare</i>							
Eșantionul experimental	46	39	84,8	6	13,0	1	2,2
Eșantionul de control	57	33	57,9	33	38,6	2	3,5

La întrebarea 1 „Ce înseamnă pentru dumneavoastră proiectarepedagogică/didactică?”, distribuția rezultatelor obținute și prezentate în Tabelul 3.5, demonstrează o creștere a nivelului formării competenței de proiectare a activităților: 84,8 % sau în număr de 39 subiecți pentru lotul experimental în comparație cu datele obținute la etapa experimentului de constatare: 58,7 % sau în număr de 27 subiecți ai EE. Se observă o micșorare a numărului de răspunsuri oferite de subiecții din EE, pentru varianta „răspuns parțial”: 13,0 % (6) la etapa experimentului de validare comparativ cu 32,6 % (15) la etapa experimentului de constatare și pentru varianta „lipsă de răspuns”: 2,2 % (1) la etapa experimentului de validare comparativ cu 8,7 % (4) la etapa experimentului de constatare. Pentru subiecții EC se atestă o creștere a numărului de răspunsuri oferite, pentru varianta „răspuns parțial”: 38,6 % (33) la etapa experimentului de validare comparativ cu 36,8 % (21) la etapa experimentului de constatare. Iar, pentru varianta „lipsă de răspuns” se atestă o micșorare a numărului de răspunsuri, fiind reprezentată următoarea distribuție de rezultate: 3,5 % (2) la etapa experimentului de validare comparativ cu 7,0 % (4) la etapa experimentului de constatare.

Tabelul 3.6. Rezultatele comparate ale evaluării răspunsurilor (EE și EC) la itemul „Precizează câteva avantaje ale utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea didactică”

Tipul eșantionului	Total participanți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă de răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
<i>Experimentul de constatare</i>							
Eșantionul experimental	46	23	50,0	19	41,3	4	8,7
Eșantionul de control	57	32	56,1	20	35,1	5	8,8
<i>Experimentul de validare</i>							
Eșantionul experimental	46	42	91,3	3	6,5	1	2,2
Eșantionul de control	57	32	56,1	21	36,8	4	7,0

Analizând întrebarea 5 (Precizează câteva avantaje ale utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea educațională), prin care ne-am propus să evidențiem avantajele

utilizării proiectării anuale a activității cercului în activitatea didactică, se observă diferențe semnificative ale valorilor experimentale obținute de EE, după implementarea *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*. Astfel, distribuția rezultatelor la *întrebarea 5* (vezi Tabelul 3.6) este raportată pentru următoarele variante de răspuns: „*răspuns complet*” – cu un procent de 91,3 % (42) pentru EE și cu un procent de 56,1 % (32) pentru subiecții EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 50,0 % (23) pentru EE și 56,1 % (32) pentru EC la etapa de constatare; „*răspuns parțial*” – cu un procent de 6,5 % (3) pentru EE și 36,8 % (21) pentru EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 41,3 % (19) pentru EE și 35,1 % (20) pentru EC la etapa de constatare; „*lipsă de răspuns*” – cu un procent de 2,2 % (1) pentru EE și 7,0 % (4) pentru EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 8,7 % (4) pentru EE și 8,8 % (5) pentru EC la etapa de constatare.

Tabelul 3.7. Rezultatele comparate ale evaluării răspunsurilor (EE și EC) la itemul „Identificați elementele structurale ale proiectării anuale a activității cercului”

Tipul eșantionului	Total participanți	Varianta de răspuns					
		Răspuns complet		Răspuns parțial		Lipsă de răspuns	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
<i>Experimentul de constatare</i>							
Eșantionul experimental	46	14	30,4	27	58,7	5	10,9
Eșantionul de control	57	26	45,6	30	52,6	1	1,8
<i>Experimentul de validare</i>							
Eșantionul experimental	46	32	69,6	12	26,1	2	4,3
Eșantionul de control	57	19	33,3	32	56,1	6	10,5

Analiza și compararea răspunsurilor la *întrebarea 7* „*Identificați elementele structurale ale proiectării anuale a activității cercului*”, demonstrează o creștere a ponderii procentuale a valorilor experimentale (vezi Tabelul 3.7), pentru următoarele variante de răspuns: „*răspuns complet*” - cu un procent de 69,6 % (32) pentru EE și cu un procent mai scăzut de 33,3 % (19) pentru subiecții EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 30,4 % (14) pentru EE și 45,6 % (26) pentru EC la etapa de constatare; „*răspuns parțial*” – cu un procent de 26,1 % (12) pentru EE și 56,1 % (32) pentru EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 58,7 % (27) pentru EE și 52,6 % (30) pentru EC la etapa de constatare; „*lipsă de răspuns*” – cu un procent de 4,3 % (2) pentru EE și 10,5 % (6) pentru EC la etapa de validare, comparativ cu un procent de 10,9 % (5) pentru EE și 1,8 % (1) pentru EC la etapa de constatare.

Astfel, analizând rezultatele obținute din cadrul experimentului de constatare și rezultatele înregistrate la etapa de validare, se observă o creștere a nivelului formării competenței de proiectare a activităților educaționale al cadrelor didactice din eșantionul experimental, comparativ cu subiecții din eșantionul de control. Acest fapt, se datorează în mare măsură eficienței activităților planificate și realizate în cadrul *Programului de formare*, care a facilitat achiziționarea *de atitudini, de capacități, de cunoștințe* în problematica și specificul proiectării și organizării activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Iar, în rezultatul aplicării chestionarului la etapa finală a demersului praxiologic al investigației și anume experimentul de validare, s-a confirmat ipoteza cercetării în baza căreia am presupus că, conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ

extrașcolar, va fi influentă dacă este elaborată în baza fundamentelor psihopedagogice, principiilor, funcțiilor și condițiilor pedagogice și specifice educației extrașcolare după viziunile moderne ale teoriei generale ale educației, teoriei generale a instruirii și teoriei generale a curriculumului.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea realizată cu privire la *Conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar* a realizat scopul și obiectivele generale stabilite, soluționând *problema științifică în cercetare*, care o constituie fundamentarea teoretică și aplicativă a funcționalității *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale*. Rezultatele obținute au confirmat ipoteza, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a cercetării, fapt care s-a demonstrat prin validarea tezelor înaintate spre susținere.

Demersul științific întreprins a condus la formularea următoarelor concluzii:

1. Abordările conceptuale ale *proiectării* analizate în literatura de specialitate din mai multe perspective: *pedagogică (didactică); managerială (decizională); perspectiva acțională* au asigurat actualitatea și relevanța problemei investigate. Proiectarea activităților educaționale reiese din caracterul organizat, planificat și sistemic al educației extrașcolare. Proiectarea și organizarea sunt procese educaționale deschise, în permanentă schimbare, care necesită flexibilitate, creativitate, competențe psihopedagogice și profesionale, ce vor asigura succesul activităților în instituția de învățământ extrașcolar [48, p. 148].

2. Conținutul învățământului extrașcolar are un caracter formativ, se eșalonează pe profiluri și niveluri, și necesită proiectarea și organizarea activităților educaționale. Pentru realizarea optimă a activităților este necesar de a anticipa acțiunile ce prezintă conținutul acestora, adică proiectarea procesului educațional extrașcolar. Așadar, când „un proiect de activitate educațională este gândit și realizat din perspectiva fundamentelor și exigențelor psihopedagogice, acesta dobândește caracteristicile unui instrument de lucru operațional și util în activitatea practică a cadrului didactic” [50, p. 275-276].

3. S-au stabilit prin analiza literaturii de specialitate *sistemul de principii*: principiile generale ale educației, principiile educației centrate pe educat, principiile pedagogice ale proiectării activităților în contextul educației extrașcolare, principiile specifice organizării educației extrașcolare, *funcțiile proiectării activității cercului și condițiile proiectării*, care constituie reperele normative în procesul proiectării și organizării activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

4. Din perspectiva valorificării modelelor și micromodelelor de proiectare pedagogică prezentate de cercetători în literatura științifică, s-au determinat fundamentele teoretice (psihopedagogice) și fundamentele metodologice (organizarea resurselor pedagogice) ale *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

5. Abordarea pedagogică a diversității formelor educației nonformale ca niveluri ale proiectării activităților educaționale prezentate în literatura de specialitate, a condus la identificarea clasificării activităților organizate și realizate în cadrul instituției de învățământ extrașcolar, în bază următoarelor criterii [23, p. 173-175]:

- după gradul de instituționalizare;

- după forme și modalități pedagogice de organizare a activităților extrașcolare;
- după conținutul activităților organizate;
- după numărul de participanți antrenați în activitatea de cerc;
- după locul de organizare a activităților extrașcolare.

6. Prin prezentarea clasificării cercurilor ca formă principală a realizării educației în instituția de învățământ extrașcolar și evidențierea deosebirilor dintre lecția școlară și activitatea de cerc, s-a constatat: „cu toate că modalitățile de proiectare și organizare a activității de cerc se apropie foarte mult de lecția școlară, ceea ce ține de ponderea resurselor umane și educaționale, totuși în contextul educației extrașcolare sunt caracteristice un șir de particularități specifice, iar cadrul didactic poate interveni cu noi modalități în acțiunea de concepere a demersului educațional pentru realizarea obiectivelor urmărite” [49, p. 13].

7. *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, a fost elaborat în baza fundamentelor teoretice (psihopedagogice) și metodologice (organizarea resurselor pedagogice) ale teoriei generale a educației, teoriei generale a instruirii și teoriei generale a curriculumului, a inclus *concepția curriculară* și unele elemente structurale ale *concepției curricular-constructiviste*. Componentele structurale ale *Modelului pedagogic* sunt funcționale atât prin sistemul de principii, funcții și condiții ale proiectării, cât și prin domeniile de competență, conținuturile și tehnologiile educaționale specifice educației extrașcolare din perspectiva abordării holistice a educației.

8. Demersul praxiologic al cercetării a parcurs cele trei etape ale experimentului pedagogic:

➤ *etapa de constatare*, centrată pe evidențierea necesității și oportunității proiectării activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar;

➤ *etapa de formare*, care a vizat valorificarea experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*. Elaborarea și implementarea *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar* a demonstrat aplicabilitate și a contribuit la formarea competenței de proiectare a activităților al cadrelor didactice.

➤ *etapa de control*, care a constat în verificarea și validarea rezultatelor experimentale obținute prin implementarea *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*. Rezultatele înregistrate în urma organizării experimentului pedagogic de formare, demonstrează o diferență semnificativă a valorilor experimentale ale formării competenței de proiectare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar, obținute la etapa de control, comparativ cu etapa de constatare, ceea ce confirmă eficacitatea activităților *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*.

Astfel, **problema științifică soluționată în cercetare** care a constituit fundamentarea teoretică și aplicativă a funcționalității *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale* a condus la sporirea nivelului de formare a competenței de proiectare al cadrelor didactice din instituțiile de învățământ extrașcolar.

Recomandări practice:

În baza concluziilor și rezultatelor cercetării științifice considerăm oportune următoarele **recomandări practice:**

Pentru concepții de politici educaționale:

- Rezultatele investigației cu privire la conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar, pot fundamenta baza reconceptualizării și reactualizării cadrului legislativ și normativ al educației extrașcolare la nivelul sistemului de învățământ: Concepția învățământului extrașcolar (2003), Regulamentul-tip al instituției extrașcolare (2011) etc.

Pentru instituțiile de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice:

➤ Utilizarea materialelor incluse în lucrare ca repere teoretice și metodologice în elaborarea unui modul din programa cursului de formare inițială și continuă în problematica și specificul proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar.

Pentru cercetătorii din domeniul științelor educației:

➤ Elaborarea și editarea unor ghiduri metodologice privind proiectarea și organizarea activităților în instituția de învățământ extrașcolar, prin extinderea tematicii de cercetare a subiectului vizat.

Pentru concepții de curriculum:

➤ Conceptualizarea fundamentelor psihopedagogice ale proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar și prezentate în teză, pot fi utilizate în elaborarea curriculumului pentru educația extrașcolară.

➤ Valorificarea experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar* și implementarea acestuia prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale* constituie repere teoretice și metodologice în elaborarea curriculumului pentru educația extrașcolară.

Pentru managerii și cadrele didactice ai instituțiilor de învățământ extrașcolar:

➤ Implementarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar* prin diverse activități de formare, va facilita formarea competenței de proiectare al cadrelor didactice din învățământul extrașcolar.

➤ Utilizarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar* în procesul de elaborare a documentelor proiective ale cadrelor didactice din învățământul extrașcolar, va contribui la eficientizarea procesului educațional.

BIBLIOGRAFIE

Limba română

1. ACHIRI, I., CARA, A. *Proiectarea didactică: orientări metodologice*. Chișinău: Lyceum, 2004. 167 p.
2. AFANAS, A. *Managementul activităților educative la clasa de elevi: aspecte teoretice și metodologice*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2015. 110 p. ISBN 978-9975-48-070-3.
3. ANDRIȚCHI, V., *Organizarea procesului educațional. Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar*. Chișinău: Editura Știința, 2007. 52 p. ISBN 978-9975-67-278-8.
4. AUSUBEL D. P., ROBINSON F. G. *Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică* (trad.). București: Editura Didactică și Pedagogică, 1981. 799 p.
5. BOCOȘ, M., *Didactica disciplinelor pedagogice: un cadru constructivist*. Ediția a III-a. Pitești: Editura Paralela 45, 2008, 428 p. ISBN 978-973-47-0534-4.
6. BOTNARI, V. Paradigma holistică-reper metodologic în studierea competenței profesionale. In: *Studia Universitatis*. 2009, nr. 6 (26), pp. 97-100. ISSN 1857-2103.
7. BRUNER, J. S. *Spre o teorie a instruirii*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1992. 152 p.
8. BUNESCU, V. *Învățarea deplină. Teorie și practică*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1995. 100 p. ISBN 9733045233.
9. CALLO, T., CUZNEȚOV, L., HADÎRCĂ, M. et. al. *Educația integrală: Fundamente teoretico-paradigmatice și aplicative*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației. Tipografia „Cavaioli”, 2015. 248 p. ISBN 978-9975-48-096-3.
10. CARNAUHOV, A., PATRAȘCU D. *Bazele teoretico-aplicative ale creației tehnice ale elevilor*. Chișinău: FEP „Tipografia Centrală”, 1997. 176 p. ISBN 9975-922-20-1.
11. CĂLIN, Marin C. *Teoria și metateoria acțiunii educative: reconsiderare, adăugiri și demersuri aplicative*. București: Editura Aramis, 2003. 207 p. ISBN 973-85940-3-0.
12. CEBANU, L. *Managementul activităților extrașcolare. Ghid metodologic*. Chișinău: Tipografia „Cavaioli”, 2015. 84 p. ISBN 978-9975-48-083-3.
13. CERGHIT, I. (coord.) *Perfecționarea lecției în școala modernă*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1983. 228 p.
14. CERGHIT, I., VLĂSCEANU, L. (coord.) *Curs de pedagogie*. București: Tipografia Universitatea din București, 1988. 380 p.
15. CIOT, Melania G. *Educație și societate*. Cluj-Napoca: Editura Eikon, 2012, 340 p. ISBN 978-973-757-672-9.
16. *Codul educației al Republicii Moldova*: nr. 152 din 17 iulie 2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 319-324, pp. 17-52.
17. COJOCARIU, V. M. *Teoria și metodologia instruirii*. Ediția a III-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2008. 168 p. ISBN 978-973-30-2042-4.
18. COJOCARU, V. *Managementul educațional: Ghid pentru directorii unităților de învățământ*. Chișinău: Știința, 2002. 132 p. ISBN 9975-67-317-1.
19. *Conceptia învățământului extrașcolar*. În: *Buletin informativ al Ministerului Educației*, 2003, nr. 3, pp.73-83.

20. CRISTEA, G. *Pedagogie generală*. Ediția a II-a, București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 2008. 212 p. ISBN 978-973-30-2056-1.
21. CRISTEA, S. *Concepte fundamentale în pedagogie. Conținuturile și formele generale ale educației*. Vol. IV. București: Editura Didactica Publishing House, 2017. 186 p. ISBN 594-848-935-558-5.
22. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom, 2014. 536 p. ISBN 978-973-46-4041-6.
23. FLOREA, V. Abordări conceptuale în taxonomia formelor educației formale și nonformale. În: *Acta et Commentationes. Științe ale Educației*. 2018, nr.1 (12), pp.163-176. ISSN 1857-0623.
24. FLOREA, V. Interdependența formal-nonformal-informal la nivelul sistemului educațional: viziuni și perspective. În: *Educația lingvistică și literară în contextul dezvoltării valorilor general-umane*. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 24-25 noiembrie 2017. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp. 237-243. ISBN 978-9975-76-220-5.
25. GAGNE, R., M., BRIGGS, L., J. *Principii de design al instruirii*. Vol. I. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1977. 284 p.
26. GHERGUȚ, A. *Management general și strategic în educație: Ghid practic*. Iași: Editura Polirom, 2007. 230 p. ISBN 978-973-46-0586-6.
27. GORAȘ-POSTICĂ, V. (coord.) *Competența acțional-strategică?! Chișinău*. Centrul Educațional „PRO DIDACTICA”. Tipografia „Bons Offices”, 2012. 152 p. ISBN 978-9975-4125-5-1.
28. GUȚU, VI. *Pedagogie*. Chișinău: CEP USM, 2013. 508 p. ISBN 978-9975-71-450-1.
29. IONESCU, M., RADU, I. (coord.) *Didactica Modernă*. Ediția a II-a revizuită. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2001. 240 p. ISBN 973-35-1084-X.
30. IOSIFESCU, Ș. (coord.) *Managementul educațional pentru instituțiile de învățământ*. București: Institutul de Științe ale Educației, 2001. 254 p.
31. IUCU, B., R. *Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom, 2008. 223 p. ISBN 978-973-461-151-5.
32. JINGA, I., ISTRATE, E. (coord.) *Manual de pedagogie*. București: Editura ALL, 2006. 567 p. ISBN 973-571-632-1.
33. JINGA I., NEGREȚ-DOBRIDOR, I. *Inspekția școlară și design-ul instrucțional*. București: Editura Aramis, 2004. 448 p. ISBN 978-973-679-102-5.
34. JOIȚA, E. *Eficiența instruirii: fundamente pentru o didactică praxiologică*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1998. 300 p. ISBN 973-30-5945-5.
35. JOIȚA, E. *Formarea pedagogică a profesorului: instrumente de învățare cognitiv-constructivistă*. Ediția a II-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2008. 399 p. ISBN 978-973-30-2338-8.
36. LAZĂR, V., CĂRĂȘEL, A. *Psihopedagogia activităților extracurriculare*. Craiova: Editura Arves, 2007. 108p. ISBN 978-973-8904-66-8.
37. MACAVEI, E. *Tratat de pedagogie: propedeutica*. Vol. I. București: Editura Aramis, 2007. 256 p. ISBN 978-973-679-473-5.
38. NICOLA, I. *Pedagogie*. Ediția a II-a îmbunătățită și adăugită. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1994. 412 p. ISBN 973-30-3525-9.

39. PATRAȘCU L., PATRAȘCU, D. *Incurșiuni în tehnologii pedagogice moderne și proiectarea pedagogică*. Partea I, II, III. Chișinău: S.A. „Tipografia Sirius”, 1998. 221 p.
40. POGOLȘA, L. *Teoria și praxiologia managementului curriculumului*. Chișinău: Lyceum, 2013. 368 p. ISBN 978-9975-4394-7-3.
41. POTOLEA, D. et al. *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*. Iași: Editura Polirom, 2008. 544 p. ISBN 978-973-46-1159-1.
42. POSTELNICU, C. *Fundamente ale didacticii școlare*. București: Editura Aramis, 2002. 368 p. ISBN 973-8066-45-X.
43. REPIDA, T. *Educația nonformală: abordare teoretică și metodologică. Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2013. 180 p. ISBN 978-9975-71-388-7.
44. SALADE, D. (coord.) *Didactica*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1982. 254 p.
45. SARANCIUC-GORDEA, L. *Educația nonformală (suport de curs)*. Chișinău: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2013. 236 p. ISBN 978-9975-46-178-8.
46. SILISTRARU, N., GOLUBIȚCHI, S. *Pedagogia învățământului superior: Ghid metodologic*. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2013. 192 p. ISBN 978-9975-76-102-4.
47. SILISTRARU, N. *Note de curs la pedagogie*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Chișinău: Editura Universitatea de Stat din Moldova, 2002. 295 p.
48. SILISTRARU, N., FLOREA, V. Caracteristici și funcții ale proiectării activităților în instituția extrașcolară. În: *Responsabilitate publică în educație*. Ed. a IX-a. Materialele Simpozionului Internațional, 9-10.12.2017. Constanța: Editura CRIZON, pp.145-148. ISSN 2066-3358.
49. SILISTRARU, N., FLOREA, V. Cercul școlar și extrașcolar – formă principală a realizării educației nonformale. În: *Dialog intercultural polono-moldovenesc*. Culegere de studii. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2017, vol. I, p. 4-13. ISBN 978-9975-76-207-6.
50. SILISTRARU, N., FLOREA, V. Proiectarea activităților în instituția de învățământ extrașcolar: niveluri și modele pedagogice. În: *Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar*. Materialele Conferinței științifico-practică națională cu participare internațională, 27-28 octombrie 2017. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, Vol. 1, pp. 269-276. ISBN 978-9975-76-213-7.
51. STOICA, M. *Pedagogie și Psihologie*. București: Editura „Gheorghe Alexandru”, 2001. 279 p. ISBN 973-8040-03-5.
52. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”* din 14.11.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 345-351, art. Nr.: 1014.
53. ȘERDEAN, I. *Pedagogie (compendiu)*. Ediția a II-a. București: Editura Fundației România de Măine, 2004. 184 p. ISBN 973-582-968-1.
54. ȘTEFAN, M. *Teoria situațiilor educative*. București: Editura Aramis, 2007. 208p. ISBN 973-847-336-5.
55. VĂIDEANU, G. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Editura Politică, 1988. 326 p.
56. VOLCOV, V. *Bazele pedagogice și manageriale de dezvoltare a instituțiilor de învățământ complementar în Republica Moldova*: tz. de doct. în pedagogie, Chișinău, 2011. 202 p.

57. VOICULESCU, E. *Pedagogie preșcolară*. București: Editura Aramis, 2001. 144 p. ISBN 973-806-690-5.
58. VOICULESCU, F. *Analiza resurse – nevoi și managementul strategic în învățământ*. București: Editura Aramis, 2004. 416 p. ISBN 973-679-039-8.

Limba rusă

59. КОРНАУНОВ, А. И., ПАТРАШКУ Д. Я. *Организация и управление техническим творчеством учащихся. Методические рекомендации в помощь школе*. Кишинев: Штиинца, 1989. 115 с.

E - BIBLIOGRAFIE

60. CARCEA, Maria I. *Managementul educației nonformale. Suport de curs* [online]. Iași, 2001 [citată 26.04.2019]. Disponibil: <http://www12.tuiasi.ro/users/58/men.pdf>.
61. MACIUC, I. et al. *Proiecte și programe educaționale pentru adolescenți, tineri și adulți* [online]. Craiova: Universitaria, 2009 [citată 05.01.2019]. Disponibil: http://cis01.ucv.ro/DPPD/maciuc_proiectarea_si_managementul_programelor_educationale.pdf/.
62. *Regulamentul-tip al instituției extrașcolare* [online]. Nr. 5 din 04.01.2011 [citată 16.10.2018]. Disponibil: <https://mecc.gov.md>.
63. *Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general* [online]. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20.07.2018 [citată 16.10.2018]. Disponibil: <https://mecc.gov.md>.
64. ȚÎRU, Carmen, M. *Pedagogia activităților extracurriculare (suport de curs)* [online]. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai, 2009 [citată 11.03.2019]. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/342219532/Pedagogia-activit%C4%83%C5%A3ilor-extracurriculare>.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

1. **FLOREA, V.** Abordări conceptuale în taxonomia formelor educației formale și nonformale. În: *Acta et Commentationes. Științe ale Educației. Revistă științifică*, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol. 2018, nr.1 (12), pp. 163-176. ISSN 1857-0623.
2. **FLOREA, V.** Dimensiuni și caracteristici ale proiectării activităților în instituția de învățământ extrașcolar. În: *Acta et Commentationes. Științe ale Educației. Revistă științifică*, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol. 2018, nr. 3 (14), pp. 154-162. ISSN 1857-0623.
3. **FLOREA, V.** Proiectarea didactică - o condiție esențială în eficientizarea procesului educațional în instituția extrașcolară. În: *Studia Univesitatis Moldaviae. Științe ale educației. Revistă științifică*, Chișinău: CEP USM. 2018, nr. 9 (119), pp. 335-340. ISSN 1857-2103.

Articole în culegeri de studii:

4. SILISTRARU, N., **FLOREA, V.** Cercul școlar și extrașcolar – formă principală a realizării educației nonformale. În: *Dialog intercultural polono-moldovenesc. Culegere de studii. Vol. I*, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2017, pp. 4-13. ISBN 978-9975-76-207-6.
5. **FLOREA, V.** Esențialitatea principiilor, condițiilor și factorilor în acțiunea de proiectare și organizare a activităților extrașcolare. În: *Dialog intercultural polono-moldovenesc. Culegere de studii. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2019, vol. I. ISBN 978-9975-76-207-6.*

Articole/teze în lucrările conferințelor

6. **FLOREA, V.** Problematika și specificul proiectării și organizării activităților în instituția de

- învățământ extrașcolar. În: *Monitorizarea cunoașterii axată pe obținerea performanțelor*. Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională, 22-23 aprilie 2016. Chișinău, Universitatea de Stat din Tiraspol, pp. 187-194. ISBN 978-9975-76-168-0.
7. **FLOREA, V.** Conceptualizarea și clasificarea formelor educației: tendințe și perspective. În: *Învățământul superior: valențe și oportunități educaționale, de cercetare și transfer inovațional*. Materialele Conferinței științifice internaționale, 28-29 septembrie 2016. Chișinău, CEP USM, pp. 190-195. ISBN 978-9975-71-826-4.
8. **FLOREA, V.** Oportunități ale educației nonformale în contextul învățământului din Republica Moldova. În: *Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 27 aprilie 2017. Ed. I-a. Bălți, Universitatea de Stat „Alec Russo”, pp. 198-201. ISBN 978-9975-132-8.
9. **SILISTRARU, N., FLOREA, V.** Proiectarea activităților în instituția de învățământ extrașcolar: niveluri și modele pedagogice. În: *Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar*. Materialele Conferinței științifico-practice națională cu participare internațională, 27-28 octombrie 2017, Chișinău, Universitatea de Stat din Tiraspol, Vol. 1, pp. 269-276. ISBN 978-9975-76-213-7.
10. **FLOREA, V.** Interdependența formal-nonformal-informal la nivelul sistemului educațional: viziuni și perspective. În: *Educația lingvistică și literară în contextul dezvoltării valorilor general-umane*. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 24-25 noiembrie 2017, Chișinău, Universitatea de Stat din Tiraspol, pp. 237-243. ISBN 978-9975-76-220-5.
11. **SILISTRARU, N., FLOREA, V.** Caracteristici și funcții ale proiectării activităților în instituția extrașcolară. În: *Responsabilitate publică în educație*. Ed. a IX-a. Materialele Simpozionului Internațional, 9-10 decembrie 2017. Constanța: Editura CRIZON, pp. 145-148. ISSN 2066-3358.
12. **SILISTRARU, N., FLOREA, V.** Secvențe din experimentul de constatare privind proiectarea și organizarea activităților în instituțiile de învățământ extrașcolar. În: *Învățământ superior: tradiții, valori, perspective*. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 28-29 septembrie 2018. Chișinău, Universitatea de Stat din Tiraspol. Vol. 3, pp. 121-129. ISBN 978-9975-76-250-2.
13. **SILISTRARU, N., FLOREA, V.** Diagnosticarea oportunității proiectării și organizării activităților în instituțiile de învățământ extrașcolar prin intermediul experimentului de constatare. În: *COLLOQUIA PROFESSORUM. Tradiție și inovare în cercetarea științifică*. Ed. a VIII-a. Bălți, Universitatea de Stat „Alec Russo”, 2019. pp. 236-250. [online]. ISBN 978-9975-50-235-1. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/xmlui/handle/123456789/479>.
14. **FLOREA, V.** Modelul pedagogic de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar. În: *Inovații pedagogice în era digitală*. Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională, 28-29 iunie 2019. Chișinău, Institutul de Formare Continuă, pp. 114-121. ISBN 978-9975-3325-2-1.

ADNOTARE

Florea Viorica

Conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar

Teză de doctor în științe pedagogice, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 2020

Volumul și structura tezei. Teza include: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, text de bază – 152 pagini, bibliografie – 186 surse, 45 tabele, 15 figuri și 11 anexe.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 14 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: proiectare pedagogică, modelul de proiectare tradițională (didacticist), modelul de proiectare curriculară, modelul de proiectare curriculară cognitiv-constructivist, formele generale ale educației, cerc, educația formală, educația nonformală, educația informală.

Domeniul de cercetare: Teoria generală a educației.

Obiectul cercetării: procesul proiectării și organizării activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Scopul cercetării constă în stabilirea fundamentelor psihopedagogice, elaborarea și valorificarea experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Obiectivele cercetării: vizează: analiza multiaspectuală a conceptului de *proiectare*: pedagogică (didactică), managerială (decizională), acțională; stabilirea principiilor, funcțiilor și condițiilor ale conceptualizării proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar; analiza micromodelelor de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; elaborarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*; valorificarea experimentală a Modelului pedagogic, prin implementarea *Programului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar*.

Noutatea și originalitatea științifică constă în: sinteza teoretică a abordărilor conceptuale ale proiectării din mai multe perspective: pedagogică (didactică), managerială (decizională) și acțională; fundamentarea conceptuală a proiectării și organizării activităților educaționale extrașcolare; determinarea fundamentelor teoretice (psihopedagogice) și metodologice (organizarea resurselor pedagogice) a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*; elaborarea *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Problema științifică soluționată în cercetare este de natură epistemologică, prin valorificarea cadrului conceptual, care a constituit fundamentarea teoretică și aplicativă a funcționalității *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale*. În baza implementării *Modelului pedagogic*, s-a reușit sporirea nivelului de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale în instituția de învățământ extrașcolar.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de actualizarea conceptelor științifice: proiectare pedagogică (didactică), modelul didacticist al proiectării pedagogice, modelul curricular al proiectării pedagogice, modelul curricular-constructivist al proiectării pedagogice, ca repere teoretice și metodologice în elaborarea fundamentelor psihopedagogice de conceptualizare, proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar; determinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale conceptualizării proiectării și organizării activităților educaționale extrașcolare; fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*.

Valoarea aplicativă a lucrării constă elaborarea și validarea pe cale experimentală a *Modelului pedagogic de proiectare și organizare a activităților în instituția de învățământ extrașcolar*, implementat prin *Programul de formare a competenței de proiectare a activităților educaționale* este utilă din perspectiva formării și dezvoltării competențelor (de proiectare a activităților educaționale) ale cadrelor didactice.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost reflectate prin intermediul conferințelor naționale și internaționale, și în cadrul activităților de formare la Centrul Educației Estetice „Lăstărel”.

АННОТАЦИЯ

Флоря Виорика

Концептуализация проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования

Диссертация на соискание учёной степени доктора педагогических наук,
Тираспольский государственный университет, Кишинэу, 2020

Объем и структура диссертации. Диссертация состоит из: введения, трех глав, общих выводов и рекомендаций, основной текст – 152 страниц, библиография – 186 источника, 45 таблицы, 15 рисунков и 11 приложений.

Публикации на тему диссертации: полученные результаты опубликованы в 14 научных работах.

Ключевые слова: педагогическое проектирование, традиционная модель проектирования, куррикулярная модель проектирования, модель куррикулярного познавательного-конструктивистского проектирования, общие формы образования, кружок, формальное образование, неформальное образование, информальное образование.

Область исследования: Общая теория воспитания.

Объект исследования: процесс проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования.

Цель исследования состоит в установлении психопедагогических основ, разработка и экспериментальная проверка Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования.

Задачи исследования: предполагают всесторонний анализ концепции проектирования, с точки зрения педагогической (дидактической), менеджерской (решения), действенной; установление принципов, функций и условий концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования, анализ микромоделей проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования, разработка Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования; валидация на базе эксперимента Педагогической модели посредством Программы формирования компетенции проектирования деятельности во внешкольном учреждении.

Научная новизна и оригинальность заключается в теоретическом синтезе научных исследований проектирования с точки зрения педагогических (дидактических), менеджерских (решений) и действенных перспектив; обоснование концептуализации проектирования и организации внешкольной деятельности; определение теоретических (психопедагогических) и методологических (организация педагогических ресурсов) основ Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования; разработка Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования.

Научная проблема, решаемая в исследовании носит по сути познавательный характер и состоит в теоретико-прикладном обосновании функциональности Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования, внедрённая через Программу формирования компетенций проектирования деятельности. Внедрение Педагогической модели способствовало повышению уровня компетенций проектирования деятельности у педагогов внешкольных учреждений.

Теоретическая значимость исследования состоит в актуализации научных терминов: педагогическое проектирование, традиционная модель проектирования, куррикулярная модель проектирования, модель познавательного-конструктивистского проектирования, которые являются теоретическим и методологическим ориентиром в разработке психопедагогических основ концептуализации проектирования и организации деятельности во внешкольном учреждении; определение теоретических и методологических основ концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования а также является теоретическим обоснованием Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования.

Практическая значимость исследования состоит в разработке и валидация на основе эксперимента Педагогической модели концептуализации проектирования и организации деятельности в учреждениях внешкольного образования, внедрённой посредством Программы формирования компетенций проектирования деятельности, которая является полезной с точки зрения перспективы формирования и развития психопедагогических компетенций у педагогических кадров.

Внедрение научных результатов. Результаты научного исследования были представлены в рамках национальных и международных конференций и в учебных мероприятия Центра эстетического Воспитания «Лэстэрел».

ANNOTATION

Florea Viorica

Conceptualizing the design and organization of the activity in the institution of extracurricular education

PhD thesis in Education Sciences, Tiraspol State University, Chisinau, 2020

Structure of the thesis. The thesis includes: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, basic text - 152 pages, bibliography - 186 sources, 45 tables, 15 figures and 11 annexes.

Publications on the thesis topic: the obtained results are published in 14 scientific publications.

Keywords: pedagogical design, traditional (didacticist) design model, curricular design model, cognitive-constructivist curricular design model, general forms of education, extra-curricular circle, formal education, non-formal education, informal education.

Field of study: General theory of education.

Object of research: the process of designing and organizing activities in the extracurricular institution.

The purpose of the research consists in establishing the psycho-pedagogical foundations, the elaboration and experimental valorization of the Pedagogical Model of the design and organization activities in the institution of extracurricular education.

Research objectives: aims: multi-aspect analysis of the design concept: pedagogical (didactic), managerial (decisional), actionable; establishing the principles, functions and conditions of the conceptualization of the design and organization of activities in the institution of extracurricular education; the analysis of the micromodels of design and organization of the activities in the institution of extracurricular education; elaboration of the pedagogical model of the design and organization of the activities in the extracurricular education institution; the experimental use of the Pedagogical Model, through the implementation of the Program for training the competence of designing the activities in the institution of extracurricular education.

The innovation and originality of the research consists of: the theoretical synthesis of the conceptual approaches of the design from several perspectives: pedagogical (didactic), managerial (decisional) and actional; conceptual foundation of the design and organization of extracurricular educational activities; determining the theoretical (psycho-pedagogical) and methodological foundations of the pedagogical model of designing and organizing activities in the extracurricular education institution; elaboration of the pedagogical model of the design and organization of the activities in the institution of extracurricular education.

The scientific problem solved in the research is one of epistemological nature, by capitalizing on the conceptual framework, which constituted the theoretical and applicative foundation of the functionality of the Pedagogical Model of the design and organization of the activities in the extracurricular education institution, implemented through the Program of the competence of designing the activity. Based on the implementation of the Pedagogical Model, we have succeeded in increasing the level of formation of the competence of designing activities in the extracurricular education institution.

The theoretical importance of the research is highlighted by the results of the research regarding the conceptualization of the design and organization of the activities in the extracurricular educational institution; elaboration and implementation of the pedagogical model of conceptualization, design and organization of the activities in the institution of extracurricular education; the experimental validation of the pedagogical model elaborated, based on the program of training the design competence and the competence of organizing the activities in the extracurricular education institution. theoretical foundation of the Pedagogical Model of the design and organization of the activities in the institution of extracurricular education.

The practical value of the research consists of the elaboration and experimental validation of the pedagogical model of the design and organization of the activities in the institution of extracurricular education, implemented through the Program of training of the competence of designing the activities is useful from the perspective of the formation of designing the competences for teachers.

The implementation of scientific results. The results of the research were reflected in national and international conferences; within the training activities at the "Lăstărel" Center for Art Education.

FLOREA VIORICA

**CONCEPTUALIZAREA PROIECTĂRII ȘI ORGANIZĂRII
ACTIVITĂȚILOR ÎN INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT EXTRAȘCOLAR**

531.01. - Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 30.12 .2019
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,07

Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Tiraj: 50 ex.
Comanda nr. 44

Tipografia Universității de Stat din Tiraspol
Mun. Chișinău, str. Iablocikin, 5, MD - 2069
tel. 022 85-33-86